

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

2 том

ОДЕСА 2022

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. — 163 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського». Протокол № 4 від 27.10. 2022 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2022

Окрім цього, розучування та виконання гам на початковому етапі виконує ще одну важливу функцію, а саме, формують знання учня про мажорний та мінорний лад, тональності та їх співвідношення, а також надають уяву про структуру різних видів гам.

У процесі роботи над гами на звуковисотних клавішних ударних інструментах, зокрема, на ксилофоні, викладачу необхідно позначити коло завдань. Серед основних можна виокремити такі: дотримання метроритмічної точності виконання, рівності звучання, певної динаміки, артикуляції, темпу, аплікатури тощо.

Отже, виконання гам на музичних інструментах, зокрема, на ксилофоні, є важливою складовою технічного розвитку музиканта, завдяки яким можна також навчитися орієнтуватися у будові клавіатури, вдосконалити координацію рухів, розвинути метроритмічні та слухові здібності тощо. Розучування гам не повинно відбуватися тільки для моніторингу навчальних результатів учнів під час заходів поточного контролю, їх відпрацювання має зайняти важливе місце у щоденній системі професійної підготовки музиканта. Кожному викладачу класу ударних інструментів слід більш ретельніше підходити саме до методики роботи над таким видом інструктивного матеріалу, яка, у свою чергу, повинна бути структурованою та ефективною для технічного розвитку кожного учня.

Література

1. Бусел, В. Т. (Ред.). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Топографія. Відновлено з <https://slovnyk.me/dict/vts/топографія>.
2. Юцевич, Ю. Є. (2009). *Музика. Словник-довідник* (вид. 2-ге, переробл. і доп.). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. Відновлено з <https://archive.org/details/dovidnyk2003/page/n1/mode/2up>.
3. Eyles, R. (1989). *Ragtime and novelty xylophone performance practices* (degree of Doctor of Musical Arts). Catholic University of America. Washington, D.C.

Го ЯНЬЦІОНЬ

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ДИДАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ

Актуальність теоретичних розвідок щодо формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу в межах їхньої фахової підготовки побільшується потребою в розробці відповідного методичного

супроводу і діагностичного інструментарію задля експериментальної перевірки його ефективності. Необхідною процедурою на цьому шляху стає діагностика ступеню сформованості художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Наголосимо, що художній складник означеної компетентності стосується здатності створювати яскраві художні образи засобами вокалу, а дидактичний – засвоєння технологічних аспектів опанування вокалу та набуття здатності створювати методичний контент вокальної підготовки задля використання у власній педагогічній діяльності.

Розробка діагностичного інструментарію щодо визначення ступеня сформованості художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу тісно корелюється з її структурою та завданнями освітнього процесу. Зауважимо, що під час опанування вокальної техніки слід звертати увагу на співацьку поставу, формувати навички дихання, звукоуворення, звуковедення та дикцію. Важливим аспектом художньо-дидактичної компетентності вважаємо співацьку установку як внутрішню психофізіологічну готовність вокаліста до художньо-виконавського акту. Співацька установка має зовнішні прояви (пряма постава, положення рук, ніг, голови, рота, щелепи, міміка обличчя, вираз очей, м'язова розкутість), а також включає оптимальний психічний стан (вокально-творчого спокою), відповідні уявлення про якість звуку і вокально-тілесні схеми, стан під час співу м'якого піднебіння, гортані, язика, налаштованість на внутрішній настрій, відповідний емоційному змісту художнього образу тощо.

Діагностика якості вокального дихання стосуються, в першу чергу, навичок легкого, безшумного вдиху через ніс або комбінованого. Не слід піднімати плечі та ключиці. Потрібно напрацьовувати навички глибокого вдиху, коли нижні ребра розсуваються в сторони, а живіт виступає вперед. Після вдиху потрібно затримати повітря і тільки потім робити видих, здійснювати контрольоване, плавне співоче дихання, відчуваючи діафрагму, здійснюючи оперте співоче звуковидобування.

Стосовно звукоуворення і звуковедення зауважимо, що на заняттях повинні переважати м'яка подача звуку, а в ротоглотці – положення позіхання. Оскільки передумову якісної фонації, що передбачає округлий, протяжний спів голосних у співочому куполі, становлять відчуття піднесеного м'якого піднебіння, високої співочої позиції звуку і спів перехідних нот у високій позиції, їх наявність теж слід ураховувати під час розроблення діагностичного апарату. У цьому зв'язку не слід забувати і про дикцію, що повинна відрізнятись чіткою вимовою приголосних і бути близькою до твердого неба та верхніх зубів.

Розробка діагностичного інструментарію задля оцінювання стану сформованості художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу передбачала визначення відповідних критеріїв та показників. З огляду на компонентний склад досліджуваного феномену (світоглядно-мотиваційний, вокально-дидактичний, продуктивно-прогностичний компоненти) і те, що критерії є ідеальними зразками, з якими порівнюється його реальний стан, ми вирізняємо художньо-мотиваційний, когнітивно-праксеологічний і творчо-самопроектувальний критерії, за допомогою яких можна визначати ступень відповідності наявного рівня сформованості художньо-дидактичної

компетентності майбутніх викладачів вокалу еталону. Показники містять характеристики найважливіших аспектів означених нами критеріїв. Отже, оцінювання рівня сформованості художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу відбувається і за проявом відповідних показників, які корелюються зі змістом її компонентів.

За результатами аналітико-синтетичних розвідок ступінь сформованості світоглядно-мотиваційного компоненту художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу оцінюється за світоглядно-мотиваційним критерієм згідно з такими показниками: міра сформованості художньо-ціннісних орієнтацій; наявність потреби усвідомлення можливостей і меж пізнання світоглядно-теоретичних основ вокальної педагогіки; міра вмотивованості до засвоєння художньо-дидактичного контенту вокальної підготовки.

Показниками сформованості вокально-дидактичного компоненту за когнітивно-праксеологічним критерієм виступають міра художньо-дидактичної (жанрово-стильової та технологічної) грамотності у сфері вокальної педагогіки, ступінь оперативності та варіативності у визначенні вокально-технічних і дидактичних прийомів, а також здатність до художньо-дидактичного моделювання.

Ступінь сформованості продуктивно-прогностичного компоненту художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу оцінюється за творчо-самопроєктувальним критерієм згідно з такими показниками: вміння досконало розробляти і впроваджувати дидактичні матеріали з фахово орієнтованих дисциплін, міра здатності до результативної апробації власних дидактичних матеріалів у середовищі здобувачів-вокалістів, спроможність до самопроєктування власної траєкторії досягнення художньо-дидактичної досконалості у сфері вокально-педагогічної діяльності.

Діагностичний інструментарій дослідження проблеми формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу містить також низку спеціально підібраних методів, зокрема: анкетування, самооцінювання, спостереження, творчо-інтерпретаційні і самокорекційні завдання, експертне оцінювання, математичні методи дослідження для статистичної обробки результатів тощо. Їх докладний опис буде запропоновано у нашій наступній публікації.

Янь ПЕН

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ В НАУКОВОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Проблема формування міжкультурної компетентності дітей та молоді